

## **ПОГОРІЛЕЦЬКА АНГЕЛІНА ВОЛОДИМИРІВНА**

*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін  
Криворізького факультету*

### **ІНФОРМАЦІЙНІ ПРАВОВІДНОСИНИ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ОФІЦІЙНУ ІНФОРМАЦІЮ**

Основним критерієм оцінки демократичного суспільства у кожній країні є стан забезпечення прав особи та практична реалізація особою даних прав. Інформатизація всіх сфер життя та пріоритетний розвиток інформаційного суспільства, інформаційних прав людини і громадянина сприяла розвитку нормотворчості в українському суспільстві, якою було закріплено право людини і громадянина на інформацію в Україні. Дане право закріплено в національному законодавстві на конституційному рівні, так частина друга статті 34 Конституції України надає право вільно збирати, поширювати, використовувати інформацію як в усній, так і в формі, яку особа може обрати на свій розсуд [1]. Дана конституційна гарантія відповідає європейським стандартам права особи на інформацію, які знайшли своє відображення в статті 19 Загальної декларації прав людини, яка проголошує, що людина має право шукати, отримувати, розповсюджувати інформацію та свої ідеї [2]. Слід відзначити, що право на інформацію закріплено не у вигляді самостійного права, а разом з правом людини на свободу переконань та на їх вільне вираження, що у собі закріплює право шукати, збирати, отримувати, розповсюджувати інформацію. Також дане право зафіксовано у Європейській конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, яка була ратифікована Україною 17 липня 1997 року, котра статтею 10 визначає право кожного отримувати та розповсюджувати інформацію без втручання органів державної влади [3] та ін.

Варто зазначити, що своє відображення право на інформацію в українському законодавстві знаходить у статті 5 Закону України «Про інформацію» і полягає в тому, що особі надається та гарантується право на інформацію, яке полягає у вільному одержанні, поширенні, користуванні, зберіганні та захисті інформації, для реалізації своїх прав і законних інтересів [4]. Вочевидь, що дане відображення права громадянина в українському правовому полі співпадає з міжнародними гарантіями, розширюючи їх правом на зберігання та захист інформації.

Однак, при реалізації гарантій права на інформацію, які передбачені нормативно-правовими актами, виникають певні формальності щодо здійснення даних прав, які, в свою чергу, можуть у деяких випадках обмежуватись, у зв'язку з інтересами національної безпеки держави, територіальної цілісності, порядку, для запобігання кримінальним правопорушенням, якщо порушуються права інших людей, надані їм державою, для підтримання авторитету правосуддя тощо. В умовах

інформаційних війн, збройної агресії, терористичної загрози державою також можуть бути застосовані правові обмеження прав і свобод людини і громадянина.

У своїх дослідження Т. А. Костецька та О. В. Андрієвська зазначають, що певні конституційні обмеження прав і свобод людини, направлені на досягнення збалансованості взаємовідносин між особою і державою, щодо забезпечення реалізації прав особи і громадянина у балансі з правомірними інтересами фізичних та юридичних осіб, які мають право на захист, допустимі. Однак, легітимне втручання держави в сферу життя або діяльність особи чи організації можливе тільки на підставі правових засад і з дотриманням пропорційності у забезпеченні суспільного блага [5, с. 124]. При цьому варто відзначити, що будь-яке обмеження прав людини і громадянина повинні відповідати суспільній потребі, як того вимагає стаття 29 Загальної декларації прав людини, яка зазначає, що обмеження при здійсненні своїх прав людини і громадянина можливі тільки у рамках встановлених законом і винятково тільки з ціллю забезпечення прав і свобод інших осіб чи організацій, громадського порядку та ін.

Право на інформацію в умовах розвитку інформаційного суспільства сьогодні є основою всіх основоположних прав людини, тому А. А. Письменицьким визначено дане право у вигляді права, яке надає кожному можливість вільного пошуку, отримання, використання, виготовлення, зберігання, розповсюдження та захисту інформації у будь-який спосіб, який для себе обрала особа, незалежно від кордонів [6, с. 132].

Колектив авторів інституту і права ім. Корецького у своєму дослідженні щодо забезпечення інформаційної діяльності в Україні, акцентує увагу на тому, що при реалізації суб'єктивного права особі надається юридично забезпечена можливість. При цьому при реалізації права на інформацію можливість дії полягає в тому, що правоможний не зобов'язаний збирати, отримувати інформацію або вчиняти певні дії щодо її отримання, так як це його свобода вибору, однак існують критерії, розроблені державою, за якими право на інформацію може бути обмежено згідно до закону. Це може бути зроблено у інтересах особи, охорони здоров'я населення, громадського порядку, національної безпеки та ін. [7, с. 287].

Зважаючи на авторитетну думку науковців щодо питання права на інформацію, вважаємо можливим визначити зміст та поняття права громадян на офіційну інформацію.

Попередньо нами було означено, що офіційна інформація може утворюватися тільки в результаті діяльності суб'єкту владних повноважень, що викликає до неї весь час підвищений інтерес, так як обмеження у наданні офіційної інформації зі сторони органів державної влади, органів місцевого самоврядування чи інших уповноважених осіб, анігілює міжнародні та національні права особи на інформацію. Відсутність можливості у громадянина отримати офіційну інформацію щодо дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень, або

офіційного документу, який знаходиться у розпорядженні суб'єкту владних повноважень, знищить конституційний принцип, закладений у статті 5 Конституції України, що єдиним джерелом влади в Україні є народ, що, вочевидь, може привести до зловживання представників органів державної влади та органів місцевого самоврядування при виконанні своїх функціональних обов'язків, закріплених нормативно в національному законодавстві.

Поняття «право громадян на офіційну інформацію» слід розкривати через суб'єктивне та об'єктивне розуміння даного права. При суб'єктивному розумінні права громадян на офіційну інформацію, дане право – це гарантоване державою право громадян на отримання, використання, збір, розповсюдження, зберігання та захист інформації, яка знаходиться у володінні чи розпорядженні органів державної влади, у встановлений законодавством спосіб громадянами, не порушуючи права та інтереси інших фізичних та юридичних осіб. Якщо розглядаємо право громадян на офіційну інформацію у об'єктивному розумінні, то – це комплекс правових норм та гарантій, закріплених у законодавстві державою, метою яких є регулювання інформаційних відносин пов'язаних з отриманням, використанням, збором, розповсюдженням, зберіганням та захистом інформації громадянами, яка знаходиться у володінні або розпорядженні суб'єкта владних повноважень, для реалізації громадянами своїх прав та потреб. Даний комплекс гарантій та норм права сформований Конституцією України, міжнародно-правовими актами, законами України та підзаконними нормативно-правовими актами, направлених на регулювання питань інформаційних відносин щодо отримання, використання, збору, розповсюдження, зберігання та захисту інформації громадянами, яка знаходиться у суб'єкта владних повноважень<sup>8</sup>, с. 77].

Отже, інформаційні правовідносини, які виникають при реалізації права на офіційну інформацію між громадянами та органами державної влади мають свою внутрішню форму та внутрішній зміст. Юридичним змістом даних правовідносин є суб'єктивні права та юридичні обов'язки громадян та органів державної влади при реалізації права на офіційну інформацію, а внутрішньою формою – порядок розташування та взаємодії всіх складових елементів інформаційних правовідносин при реалізації права громадян на офіційну інформацію, їх властивостей, внутрішніх процесів, зв'язків, суперечностей та тенденцій, що встановлюють їх сутність.

### **Список використаних джерел:**

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Загальна декларація прав людини : міжнародний документ від 10.12.1948 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_015#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text).
3. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Кон-

- венції : Закон України від 17.07.1997 № 475/97-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475/97-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
  5. Костецька Т. А., Андрієвська О. В. Щодо поняття конституційно-правових обмежень прав і свобод людини і громадянина: теоретичні аспекти. *Правова держава*. 2018. Випуск . 29. С. 122–131.
  6. Письменицький А. А. Фактичний зміст права на інформацію та принцип верховенства права: теоретико-термінологічний аспект. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія: Право. 2009. № 841. С. 131–135.
  7. Правове забезпечення інформаційної діяльності в Україні / за заг. ред. Ю. С. Шемшученка, І. С. Чижа. К. : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006, 384 с.
  8. Погорилецкая А. В. Нормативно-правовое регулирование прав граждан на доступ к официальной информации в Украине. *Legea si viata*. 2014. № 5/3 (269). С. 76–79.

**Ключові слова:** інформатизація, інформаційні правовідносини, органи державної влади, право на інформацію, право на офіційну інформацію.

**Key words:** informatization, information legal relations, public authorities, right to information, right to official information.

### **КАТИНСЬКА ЛЕСЯ РОМАНІВНА**

*Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького,  
асистент кафедри медичного права, кандидат юридичних наук*

### **ПОНЯТТЯ ТЕЛЕМЕДИЦИНИ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ**

Телемедицина є перспективним способом надання медичної допомоги населенню, який, однак, перебуває в Україні на початкових етапах впровадження. З огляду на активне використання інформаційних технологій у різних сферах життя, безсумнівно є все ширше їх застосування у сфері медицини. Потребу у дистанційному наданні медичної допомоги яскраво проілюструвала також пандемія Covid-19. Зокрема, у Стандарті медичної допомоги «Коронавірусна хвороба (Covid-19)», що затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України № 722 від 28.03.2020 року, передбачено надання лікарем первинної медичної допомоги консультації пацієнту, проведення оцінки його стану, а також надання рекомендацій щодо самоізоляції, лікування, засобами дистанційного зв'язку [5]. Позитивна роль телемедицини може полягати також у наданні медичної допомоги постраждалим від війни Російської Федерації проти України.